

Izhaja 1. in 15. dne
vsakega meseca.
Rokopisi ne vračajo se.

Časopis zabavi i poduku.

Stoji na leto:
redom po 5 forintov,
izjemom po 3 forinte.

Štev. 4.

V Mariboru 15. februarja 1875.

Tečaj IV.

Pregled. Razne poezije: Heleni. Pri glasoviru. Lep dokaz. — Klarina. — Iz zapiskov slovenskega umetnika. — O našej zemlji. — Gustav Vaza. — Drobnosti: Posebnosti nekotih slavni mož. — Dr. E. H. Costa †. — Listnica. — Naznanilo in zahvala.

Heleni.

Jos. Cimperman.

Na sveti slajšega ne vém imena,
Kot ljubeznivo Tvoje, oj, Helena,
Ki zdaj vladár je mojega srcá,
In ktero bode v srci kraljevalo,
Doklér ne bode v smrti mi obstalo,
Ki sama náju lóčiti imá.

Otóznost je brezkončna méne trla,
Rešilna póta sreča mi zaprla,
Obúp morilen pikal mi srcé,
Ljubléncév tróp, ki mi zvestóst priségal,
Je pred nesrečnikom ubógim bégal,
Zvestó ostalo mi je le gorjé.

Živót mi bil je neprenósno bréme,
In prósil smrti sem, naj je odvzéme,
Da rámen več žulilo mi ne bó;
Prišlá si Ti — podála mi desnico,
In jaz pozdravil sem Te kot rešnico,
A moje zjásnilo se je okó.

Dejála si: „Nikar ne žali sêbe,
Če tróp nezvést pobegníl je od têbe,
Verjémi, tó dobiček le je tvoj;
A znáj, da srce zvesto zá-te jedno
V ljubezni bije, kot je bilo vedno,
Od nekđaj ti si ljubljénec bil moj!“

„Če morem ti živót jaz osladiti,
Če morem ti izgubo namestiti,
Zaupaj méni se, pa boš mirán!
Po hudi uri sopet solnce síje,
In dan napóči, kedár nóč se skríje,
Vesélja in svetlosti pólni dán!“

Sreé se moje Têbi je událo,
Boléstij je kardelo izbežálo,
Izgubil móč obúpnosti je pik;
Spet veselíti morem se življénja,
In mojega središče hrepenénja
Ter mojega srcá si ti malik!

Jaz vreden Tvoje nijsem, vém, dobrósti,
Zaslužil Tvoje nijsem jaz blagósti,
Pa, ali vidiš rósno Ti okó?
Polóži róko sem na srce moje,
Ki uka zdaj vesélo sreče svoje
In bije vdáno le za-Té samó!

Kaj svet je méni zdaj, kaj čest in slaya?
Ti sreča sí jedina moja prava,
In zá-Te le, Helena, spet živím!
Poljúbov Tvojih vživajóč sladkósti
Na srce stiskam Te polnó radósti
In druge sreče več si ne želím!

V ljubezni zvesti Tvoji, brezkončéni
Pokój uživa pevec prej nesrečni,
Ki v nov živót si ga vzbudíla Ti,
In slednja misel v mirnem srci mojem
Vrti ob dragem se imenu Tvojem,
In pesmi mi nesmrtné v njem budí!

Pri glasoviru.

Bedének.

Pri glasoviru si zadnjič sedela,
Ko sem čez dolgo te spet obiskál,
Pesmica mila iz ust ti donela,
Kojo si pela mi v srčen pozdrav.

Čvrsti glasovi strun krepko zvonéčih
Združeni z mehkiimi tvojih besed
Zdê se mi prošnje v molitvah kipečih,
Ki se dvigujejo gori nad svet.

Kaj si prosila, je skrito ostalo,
Nihče ni zvedel, še danes ne ve,
Tvoje okó mi pa vedet' je dalo,
Srčice da je prosilo — za mé!

Lep dokaz.

P. D.

Zraven tebe sem sedela,
Z desno stola se objela,
Poslušala, ko si bral
Pesmi, koje sam si vbral.

Srce da bi vpokojila,
Kar b'ne smela, sem storila;
Lepe pesmi, mil glas tvoj
Je vzbudil mi v sreću boj.

Ti pa mi še nesi branil,
Z žal-besedo me ne ranil,
Naslonila ko glavó
Sem na ramo ti ljubó.

Mirno dalje si prebiral,
Glas samó je malo hiral;
Rekel nesi, da ne smem —
Hvala, hvala, dosti vem!

Klarina.

Izvirna novela. — Spisal J. Savinjski.

(Dalje.)

Vzbudivši se iz teh sanj vstane Klarina s klopi ter se polagoma povrača k vinogradskej hiši. Ko nazaj dospê, čakala jo je uže ena domačih dekel, da jej sporoči od matere povelje, naj se ona na odhod v mesto pripravi; kajti je čas prišel, da se ona z bratom k lastnemu vinogradu preseli. V enej uri pride voz po njo ter jo najpreje v M* zapelje; potem pak šče isti večer nazaj iz mesta k namenjenemu vinogradu.

Klarina, polna silnih in borečih se občutkov, želela si je samote in zato jej je materino povelje jako dobro došlo. Brž je pripravila svoje obleke, in črez eno uro je bila uže na potu domú. Medpotoma je šče mnogo premišljevala o Mirku, namreč ali bi mu odpisala in kaj; no nakanila je, zdaj šče nič pisati. „Raji čem čakati, kaj mi Mirko iz T* sporoči.“ Zvečer je bila uže na mestu, kamor jo je mati poslala, pri vinogradu, z mlajšim bratom in dvema služkinjama.

Med tem je Mirko prevzel vodstvo imenitne kupčijske hiče v T-u. Bila je to kupčija z železnim blagom, v zvezi vsemi deželami, ki ležé onstran jadranskega in sredozemskega morja. Veči del je železo hodilo v evropsko Turčijo, pa mnogo tudi v Srbijo, v Grecijo, največ pak v Egipet in malo Azijo.

Ta velika kupčijska zveza bila je delo mladega možá, Nemca iz Badenske, ki je nekaj časa bil tovariš in prijatelj

Mirkov. Preselivši se pozneje v T* oženil se je z bogato Bavarkinjo, ter osnoval ono kupčijo. Nemila esoda, ktere namenov nijedno človeško okó ne previda, pograbila je moža po poldrugoletnem srečnem delovanju in zakonu ter mladej udovi na enkrat naložila pretežko breme skrbij, kojih ona nij mogla prenašati. Ubožica je zbolela; jedina dolžnost do svojega otroka, premile zapuščine svojega prerano umrlega moža, vzdrževala jo je pri življenju. Takó je polagoma a silno počasi okrevala, pa ob enem tudi dejanjske poslednice prerane smrti svojega soproga tudi vedno bridkeje spoznavala. Sreča, da se je v svojih britkostih spomnila prijatelja svojega moža, ki ga je soprogi na smutnej postelji priporočil: Mirka! Njemu kot poštenjaku je izročila vse svoje premoženje v varstvo in oskrbljevanje.

Mirko je opravičil izvanredno zaupanje, koje se je njemu, tako mlademu človeku, skazalo. Uredjenje predanega mu premoženja smatral je kot svojo prvo dolžnost. Neumorno je delal, na enej strani zaostali tek izročene mu kupčije pospeševal, na drugej nevarne dolgovo poravnaval, spremenil nekoje samopašne pomočnike, z eno besedo dela se takó poprijel, kakor da bi premoženje bilo njegova last. Tako je pa pozornost kupčijskega sveta v T* obudil. Njegova hiša je zadobila novi blesk in prejšnje zaupanje, in o Mirkovem plačilu je sodil ves kupčijski svet enoglasno: da mora Mirkovim zaslugam primérno biti. Da tega jedini denar ne premore, o tem je bil eden glas. Sevêda Mirku je zadostoval dobri glas in vidni prospeh izročene mu kupčije. Na kaj drugega nij mislil niti on niti — vsaj se nasprotno nij dalo dokazati — njegova gospodinja, mlada in lepa udova. —

Pretekkel je skoro ves oktober in uže nekaj dnij novembra meseca, da nij Mirko Klarini nič pisal. Opuščal je to, dobro vedé, v kakovih okolnostih je Klarina ondaj živela. Bila je v trgatvi; denes tu, jutre tam, in kdo ve — kaj bi se med mestom M* in vinogradi pri kojih je Klarina vselej jesenske čase bivala, pismom lahko pripečalo. Čakal je torej onega časa, da bode Klarina, kakor je iz večletnih skušenj vedel, zopet domá v M.*

Ondaj, prve dni novembra, pisal je Mirko sledeče pismo Klarini.

Ljubezniva Klarina!

Kakó težko sem se premagoval do denes, da ti nisem pisal, kakor sem to uže z davna želél. Zdaj ko si v mestu, vem, da to pismo doboš neposredno. Kakor najinej ljubezni, tako najinim pismom nij treba posredovalcev, razve onih potrebnih, ki nadomestujejo dotiko kraja.

Koliko časa je preteklo, ali se mi vsaj zdi, da je preteklo, kar sem bil zadnjič blizu Tebe! Dnevi se mi zdé meseci, meseci leta. V jedinem sreću mojem rana zavoljo ločitve šče živo tli, kakor da je bilo to sinoč; in v spominu mi stojiš Ti pred dušo, kakor sem Te gledal oni sladko-bridki večer ločitve. Samo moje oči Te težko pogrešajo.

Da Ti nekoliko popišem način svojega samotnega življenja; kajti sem sam in samotni v gnječi tolikega ljudstva. Delavnik moj je posvečen kupčiji, ktere vodim; svetki so mojih sanj in — Tvoji. Moja zabava je morje, kojemu smo toliko podobni mi umrtelniki; in cilj mojih morskih voženj je bližnji Miramar, včasih tudi oddaljeni Piran. Kako mi bije srce, kedar se zvečer povračam po morskih valovéh sproti velikemu morskemu svetilniku, ki tako čarobno pre-

menja svojo luč. Zamaknen v njega, ki kaže pristán borečemu morjaku, spominjam se svoje osode. Jaz sem bedni mornár, Ti prijazni svetilnik, kažoč mi ravnilo na mojem pôtu. K Tebi pripluti in poleg Tebe kotvico svoje ladjice spustiti, to je moja sladka naméra. —

Preteklo nedeljo bil sem v Gorici, v poslih. Moja bolna gospodarica leči se tam. Poročal sem jej nekoliko o teku kupčije, da se pomiri in tem brže okreva. Bil sem v kratkem s poročilom gotov. Ostanek dneva porabil sem v ogledanje prelepe goriške okolice. S prijateljem sva se v vozu podala k Bajti, a od onod, zopet mimo krasnih vil, v Solkan.

Kakovi prizori se tu kažejo mojemu očesu! Pri nas domá v gorah je zdaj sneg ali vsaj moč in grez; drevje golo listja; zrak vlažen; nebo neprijazno. A tu, kakovo nasprotje! Drevje v šče zelenem listju; polje obloženo šče s poznim obrodom; zrak mehek in topel! In sploh kakove čudne prikazni meni severjaku! Drugo rastje, druga slika krajine! Tam le v nebo raste visoki čiprés z gostim temno zelenim vejevjem, z daleka stolpu enak; tu-le vitki, vedno zeleni lovor, in tu-le pred menoj duhteča roža vitnica. Z veseljem in zraven z nekako pobožnostjo in otožnostjo sem revici utrgal glavico, da Ti jo pošljem v poklon. Večer sem pa prebil v družbi vrlih prijateljev goriških ter v poznej noči po železnici zdrčal nazaj v T.* Kakor na morskih mojih voznjah, tako me je i tukaj spremljal moj priljubljeni svetilnik, na kateri sem iz voza nepremakneno zrl, in kakor vselej, tako sem tudi ondaj sanjal o Tebi, životom meni oddaljenej, a mojemu dubu toli bližnej. —

Ljubezniva! Čemu Te dolgočasim s temi popisi? — Da si preženem tožnost, koju mi zadaje Tvoja oddaljenost. Kako rad bi Ti jaz vse to ustno pripovedoval, ali pa koliko šče raji sam tu razkazoval! Dokler pak tega ne moreva ne Ti ne jaz, dopuščaj, da si s popisi olegšavam sreč.

Željno pričakujem od Tebe pisma, v kojem mi povedi, kakó si prejela ta moj list, kaj delaš in — kakó si se mu smijala. Stori to prav iz srca! Samó da ne pozabiš Tvojega tisoč in tisočkrat pozdravljajočega Te

Mirka.“

Napisavši to pismo prečita je Mirko s pomnljivo skrbnostjo. Samó o enem mestu je dvojil, ali bi bilo prilično. To je ono mesto, kjer govori o svojej gospodarici; kajti moglo bi ono Klarino nekoliko pozorno storiti. Ali brž se je pomiril; kaj bi si Klarina tudi mogla pri omenjenju nje hudega misliti? Takó je torej pismo skrbno zavil in z njim kakor z dragocenim tolmačem svojih čutij popeljal se na kolodvor, da je sam pošti predá. —

Klarina je bila zopet v M*, domá, ko jej pismo dojde s pošte. Pomeknola se je v stransko sobo, da je mirno prečita. Brzim očesom pismo pregleda, da površno zve njega sodržanje; potem je z nova jame čitati, stavek za stavkom. Vzradosti jo milo pismo. Kako rada bi na mah zapustila to tožno vreme in oblačno nebo, da se podá v one prelepe in vesele kraje, koje jej opisuje Mirko. Ali kmalu se zmisli zaprek, koje so temu na poti in pa da je ona šče devojka, nesvobodna, privezana in prikovana na dom, dokler je — Mirko ne reši. Da! to bi bilo veselo. O da bi kmalu prišla ona blažena ura, da sme ona zapustiti svobodno svoj dom ter poiti po svetu kot verna soproga in družica svojemu možu!

Med tem zamišljenjem pa jej pride ona Mirkova „gospodarica“ na misel. Kakor oblak solnčno svetlobo zakrije, koja je malo preje pozlačevala krasno poletno krajino, ter v mrak zavije malo preje osvetljene predmete, tako jej spomin na ono „gospodarico“ prikrije lep razgled v vmišljeno bodočnost. „Čemu pa ‚gospodarica‘, a ne ‚gospodar‘?“ reče ona sama sebi; „ne bi li lepše se glasilo, ko bi Mirko svoje račune prinašal kakemu ‚gospodarju‘? In ta gospodarica sedi takó rekoč sredi raja, v kojem deluje in živi Mirko! — Ali pa kamo ljubše bi mi bilo, da bi Mirko bil svoj gospodar! ali pa bi meni, kot svojej ‚gospodarici‘ poročal o stanju najine kupčije! — To stvar treba na tenje preudariti.“

Nekako nevoljna, a kmalu zopet omamljena prvega utisa Mirkovega pisma začne Klarina preišljevatí svoje in Mirkove razmére. Toda ne dolgo; nij bila vajena težavnega modrovanja. Mlado srce, bezskrbnost kmalu jej prežene vse skrbi. Zopet jej je bila Mirkova podoba in pošteni njega obraz na pameti; pogled v bodočnost zopet jasen in svitel. Radovala se je kakor poprej njegovega spomina ter nakanila, odgovoriti mu. Popoludne, ko je trušč hišnih poslov nekoliko polegel se, šla je v gornjo sobo — prostorno, podolgovato, okinčano s slikami svojega rajnkega očeta in z mnogimi drugimi svetimi in nesvetimi podobami — ter vrata za seboj zaklenola. V tej tihoti je šče enkrat prečitala Mirkovo pismo, potem pak ta-le odgovor mu napisala:

„Ljubi Mirko!

Tvoje drago pismo sem dnes prejela in se ga srčno zveselila. Ti veš sam, kakó se meni godi. Zato ne bodem Ti na dolgo pisala. Naša mamka večkrat o Tebi govore; tudi brata in sestra. Povedala sem jim, da imaš dosti dela; a rekli so, da je to prav, in veseli jih, da si zdrav. Zeló me je razveselil opis onih lepih krajev, kjer Ti zdaj bivaš, in tudi jaz bi jih rada videla. Kakó bi bila s Teboj vesela! Več pa Ti zdaj ne utegnem pisati; jaz sem okorna v pisanju; piši nam pa Ti tem večkrat, in povem Ti, da nas bode Tvoje pismo vselej jako veselilo. Bodi prav zdrav. V mislih sem prav pogosto pri Tebi. Srečno! Vsi Te pozdravljamo.

Tvoja

Klarina.“

Med tem, ko je Mirko v T* svoje posle z vso zvestobo in natančnostjo opravljal, upotrebljevali so razni njegovi „prijatelji“ to njegovo oddaljenost od M*, da si srce ali barem roko lepe Klarine pridobodo. Zares! čudo bi bilo, da bi bil takov biser dekliški, kakov je bila Klarina, od mladičev preziran ostal. Ali, kako se njej približati? To jim je glave behlo. Kajti Klarina nij hodila na javne zabave; tudi v hišo k Kovačevim nij bilo lahko vstopa dobiti, in potem Klarina sama nij bila prilizovalcem pristopna. Mnogi so se jej usiljevali, ali s slabim uspehom; bila je jako stroga nasproti mladičem, kakor se to spodobi devojkam.

Izmed trume onih, ki so svoje oči in nadeje obračali na Klarino, bil je tudi — Dragotin, oni isti, ki je Mirku prvi čestital. Da-si je vedel, da je Klarina Mirku naklonjena, ipak je stavil svoje upanje na njega oddaljenost. „Aus den Augen, aus dem Sinn“, ta prigovor ga je bodril, poskušati svojo srečo. In kateri mladič ne bi bil zastavil glavo in vrat, samó da bi srce ali vsaj — roko lepe Klarine si pridobil?

(Dalje prih.)

Iz zapiskov slovenskega umetnika.

Izvirno spisal Vatroslav.

(Dalje.)

IV.

Med Scyllo in Charybdo.

Na prijaznem griču med goricami dviga se na zelenej trati v senci sadunosnih dreves lična Vrazova hiša z nadstropjem, krog in krog z vinskimi obrajdami opletena. Pred vrati razprostira košati oreh svoje zeleno vejevje in v njegovej senci stoji velika lesena miza. Kakih deset korakov pred hišo je lično ograjen vrt, krog katerega raznovrstno sadno drevje raste. Na južnej strani zazoreva po solnčnatem griču na žlahtnej trti zlato grozdje. Pod vinogradom se vije prijazna dolina mimo Svetinj tija doli do Ormuža. Proti zapadu leže rodovite njive in pod njimi smerečji gozd. Zadaž za hišo, na severnej strani, greje se o večernem solneu žlahtni trs. Mimo hiše je vozna cesta.

Pri lesenej mizi pod orehom sedi krepk prileten mož, kateri, ko naju zagleda, naglo vstane in nama nasproti gre. To je hišni gospodar, Josip Vraz, mlajši brat slovečega pesnika — Stanka Vraza, mož kakih 50 let, visoke, krepke rasti in dobrovoljnega obraza.

Milko ga uljudno ogovori in pozdravi ter mu mene kot „potujočega slikarja“ predstavi. Uljudno mi Vraz podá roko ter me z besedami: „Dobro došli, gospod slikar!“ srčno sprejme. Na to se vsedemo vsi trije v senco košatega oreha. Milko pripoveduje, da bodi iz Ljutomera in da sva mimogredé drznila se, pri njem oglasiti se, kar moža jako zveseli. Med tem ko se onadva o tem in onem pogovarjata, zapazim jaz, da med zelenimi brajdami iz hišnih oken nekoje zvedave oči kukajo. V istem hipu pride Vrazovka, živahna in dobro srčna ženka in naju prijazno pozdravi ter nas povabi, v hišo stopiti. Ko vstopimo, hišna dekleta kakor plahe srne pobegnejo. Prva se prikaže potem Josipina. Ko me zagleda, zarudi in me sramežljivo pozdravi. Za njo pride druga deklica v sobo in Milko mi skrivaj pomigne; naglo se ozrem in ostrim: Vekoslava, mlajša sestra Josipine stoji pred menoj. Nehoté se jej poklonim in jo prijazno pozdravim in ona mi vsa zmedena in zarudela rahlo odzdravi.

Josipina je visoke, vitke rasti, ravnomernega in pravilnega razvoja; gracija in ljubeznjivost obdaja njeno vilinsko bitje in iz nežnega nje obličja, po katerem je neka otožna bledost razlita, sije rajska milina in duševna plemenitost. Prijetno valoviti obris njene postave ugaja umeteljskemu okusu in drzni rez jenega nosa podaja njenej glavi grški profil. Debele kite zlatorumenih las okvirjajo nje mični obraz; sanjarski pogled njenih modrih očes pa razodeva nežno sentimentalnost in iskreno občutnost; krog njenih ljubeznjivih usten pa igra nekakov vedni mično-zapeljivi, melanholično-sladki smehljaj.

Vekoslava nasproti je bolj bujne rasti in zdrave čvrste polti; radost in brezskrbna dobrovoljnost jej sije z obraza. Njene temno-rjave oči gledajo bistro in veselo v beli svet in naivno njeno kramljanje svedoči nepopačeno nedolžnost srca. Kostanjevo-rjavi kodri vibrajo krog njenih rdečih lic in se razsipavajo raz glave po belem tilniku črez ramena. Njeni obraz sicer nij estetično krasen niti pravilno razvit ter ne zadostuje popolnoma strogemu poznavatelju lepote; a celota homogennih

potez njenega obličja očara v istem trenutku vsakega opazovalca. Razumljivo je torej, zakaj rekajo, da je Vekoslava lepša nego Josipina: estetično lepoto Josipine vedel je samo umeteljno izobražen poznavatelj čislati. Razve tega pa je Vekoslava tudi prostejša in vsled svoje veselosti bolj prikupljiva nego Josipina, katere tiha otožnost in sentimentalnost vsacega nekoliko odvrača.

Toda, da-si tudi je tolik razložek med tema sestrama, vendar nijsem mogel določiti, katera mi bolje ugaja. Za prvo zanima se moj umeteljsko naobraženi um, a k drugej me vleče naravna čutečnost srca. A iz te borbe med umom in sreem probudi me blagovoljni poziv starega Vraza k južini, katero je Vrazovka med tem pripravila. Vraz obžaluje, da ne more v najinej družčini ostati, ker ga nujni opravki v Ormuž zovejo; zato naju svojež ženi in hčeram priporoči ter se poslovi. Po njegovem odhodu smo začeli veselo kramljati; posebno Vekoslava, sicer šče nekoliko zmedena in sramežljiva, postane živahna in se vede proti meni celo prsto in neposiljeno.

Po južini obsedi Josipina z Milkom pri mizi in govori z njim o nekih bolj zasebnih zadevah; Vekoslava pa me povabi, da jo spremim v sadunosni vrt, da si izberem sadja, kakoršno se mi poljubi. In kakor dva stara znanca hitiva od drevesa do drevesa ter ogledujeva razno sadovje, ki nama izmed listovja prijazno nasproti kima. Radostno mi kaže priprosta deklica to in ono drevo, na katerem ta in ta sad raste. Dolgo se ukvarjava s pomologijo in pretresujeva raznovrstna plemena sadja, a nenadejani prihod Josipine in Milka nama študije zmoti. Josipina nas povabi, da blagovolimo ogledati njeni vrtič in proizvode njenega vrtnarstva občudovati. Podamo se vsi štirje na vrt, ki se v lične, a raznovrstnimi cvetkami nasajene gredice razdeljen v tihem zavetju žive ograje širi. Prijetna vonjava, ki iz tisočeriš cvetlic duhti, nas obveje in nehoté se mi izvije iz prs glas začudjenja. Kakor cvetoča vrtnica stoji Josipina med svojimi pisanimi cvetkami, in utrga najlepši, jedva razcvitajoči brstič rdeče vrtnice ter mi ga ljubeznivo ponudi. Takó sem obdarovan s koristnim in prijetnim: Vekoslava mi je podarila sadje, Josipina pa cvetlico. In s temi svojimi darili ste izrazili vsaka svoj značaj: Vekoslava praktičen svoj realizem, Josipina pa sanjarski svoj idealizem. Kot počutnemu človeku mi je Vekoslavin podarek ugoden, a kot umetnika me dar Josipine očarjuje in zopet stojim pred fatalnim vprašanjem, katera mi bolj ugaja. — A pred globljšim pretresovanjem me obvaruje Milkov spomin, da treba odriniti, ker „Lenčika najinega prihoda željno pričakuje“. Pri teh besedah ves zarudim in bi si najraje „hudobnega“ Milka Bog vedi kam želel. Tema moje zarudenje nij ušlo, posebno Vekoslava ga razumeva in mi zaradi Lenčikinega „željnega pričakovanja“ nagajati začne. A zvití Milko mi hitro iz zadrege pomore ter pravi ročno, da je Lenčiki darilo iz Ljutomera prinesti obljubil, kar ste deklici sicer na videz verjele, a vendar sumile, da ima Lenčika kakov važnejši razlog „željnega pričakovanja“.

Napotiva se torej proti domu. Deklici naju sprejmete doli med goricami v bladno dolino in veselo pogovarjaje dospujemo do košatega gabra, pód katerem bister studenec izvira. Tu se poslovimo; jaz in Milko se zahvaliva za gostoljuben sprejem in za blagovoljno spremstvo, a deklici naju povabite na večkratne pohode in ločimo se „na veselo svidanje“.

Radostno korakava po tihej dolini, na katero se je vlegel večerni mrak; rahel zefir naju obveja in krog in krog vlada sladek mir. Deklici pa prepevate gori po goricah ljubljeno Slomšekovo večernico. Zavzeta poslušava sladko melodijo, ki lahko po mirnem zraku plavaje milo odmeva po molčečej naravi. Vedno bolj se izgublja sladki glas petja, katerega poslednji odmev: „Lahko noč!“ po večernej tihoti razšumlja ter naposled popolnem omolkne.

Molčé greva po samotnej cesti, ki iz Ljutomera v Ormuž pelje. In glej!

„Prijazno zvonjenje
V dolino doni,
Nam praznik znanuje —
Veselo glasi!“

Miloglasno trjančenje pri Svetinjah naznanja praznik Velike Šmarnice, ki se jutre obhaja. —

V témi prideva k Škrjančevim. Prva, ki nama pride nasproti, bila je Lenčika. Vidi se jej na obrazu, da naju je uže s skrbijo pričakovala. Pozna se ji, da sluti uzrok najinega zakasnenja, a posiljeno zakriva svojo otožnost. Toda zlobni Milko jej nagaja in pripoveduje navlašč prav obširno, kako dobro sva se pri Vrazovih imela. Med tem zapazi Lenčika na mojih prsih ono vrtnico, katero mi je Josipina podarila: od jeze mi jo iz suknje iztrga ter jo vrže v kot.

Na to pride prijatelj Božidar in mi pove, da je jutre pri Svetinjah slovesno posvečenje njegovega dela, katero je ravnokar zgotovil, in da po jutranjem odide v Maribor. Te lakonično-malomarno izgovorjene besede presunejo mene in Lenčiko z neizrečeno bridkostjo in predokus ločitve naju obide. In ta vzajemna boleost naju zopet zediní. Porabivši poslednje trenutke, obsedimo dolgo v noč skupaj ter si ponavljamo obljube vzajemnega prijateljstva.

Drugo jutro me vzbudi iz sladkih ljubezenskih sanj prijatelj Božidar in me povabi, da ga spremim v cerkev ter si njegovo delo ogledam. Urno se oblečem in napotiva se proti Svetinjam, kamor med goricami črez pol ure hoda dospjeva.

Cerkva vseh Svetnikov ali „Svetinj“, kakor ondi rekajo, stoji, dve uri hoda od Ormuža proti severu, na prijaznem hribu, krog katerega se blagoslovljeni griči slovečih ljutomerskih in jeruzalemskih vinogradov dvigajo. Krog cerkve je razprostrta preproga zelene trate in prijetna vonjava veje po zraku.

Tu se razgreba krasen razgled po lepej slovenskej domovini. Pri cerkvi nahajajo se, razen farovža in šole, še kake tri druge hiše.

Gori dospévši, najdeva pri cerkvi že mnogo praznično oblečenega ljudstva, katero naju radovedno gleda. Posebno na Božidara so vseh oči obrnene in slišim šepetati: „To je tisti gospod, ki nam je tako lepo naše oltarje pozlatil.“

Midva stopiva v cerkev in jaz osupnen ostrmim:

Svetotíhi mir je po celej cerkvi,
V zlatnem kinču ves oltár leskeča:
Rajske zore svit pa razsvetljuje
Božjo dvorano.

Od svetega počtovanja oziram se po cerkvi in občudujem harmonično uredbo umetljskih del.

Dolgo slonim med sv. opravilom na mramornem stebru, niti ne zapazim, da je ljudstvo že zdavna iz cerkve odišlo.

Toda Božidar me iz mojega strmenja predrami ter me opomina na odhod.

Ko iz cerkve stopiva, razgrne se pred nama nóv prizor: krog cerkve stojé s plahtami in lipovim vejevjem pogrneni šotorji, pod katerimi se žlahtno vino toči. Tu je vse polno ljudij, ki si prijazno in veselo napivajo. Ko midva med nje stopiva, naju vsi spoštljivo pozdravijo ter pozivljejo na požirek vinske kapljice. In tako hodiva od šotorja do šotorja in povsod nama radostno napivajo; Božidara vsi radostni sprejemajo.

„Bog živi našega gospoda pozlatarja!“ doni od vseh stranij in prijetno žvenkljajo čaše krog in krog. In med tem ko kmetje Božidara v svojem krogu vjetega držé, stopam jaz med ljudmi sem ter tija in glej! — v senci lipovega vejevja sedite na zelenej trati — Josipina in Vekoslava in sicer v družčini neznanega mladenča. Spoštljivo ju pozdravim in hočem mimo iti, a deklici me zavete nazaj ter me povabíte v svojo družčino. In tako se jima pridružim in napivamo si vzajemno ter govorimo brezposilno in zaupljivo kakor stari znanci. Sladko vince ljutomerskih goric me prešine z blagodejno svojo močjo ter mi razgreje krv in srcé: celi svet se mi dozdeva zdaj velik eveotč vrt, po katerem veje prijetno vonjava dišečih cvetic in kjer večno mladi ljudje srečno živé. In moje, od trsovega soka razgreto srcé plava v slasti ter se širi v preozkih mu prsih; razve tega pospešujejo ljubeznjivi pogledi mičnih deklic mojo razburjenost. Navdušen povzdignem čašo ter napijem deklicam z besedami slavnega nju-nega strijca:

„O Slovenke, Bogom posestrime mile!
Bile vč zelenim našim gajem Vile!
Vč Vam duša čista i nevina bila!
Tudja zmija srdeca Vam ne otrovila!
Čuvao Vas angjeo, neba sinak prosti,
Svedj Vas nadkrijajuč štitom narodnosti!“

Jedva napitnico izgovorim, kar se mi predstavi — Milko in z njo Lenčika. Mi trije in Božidar se od Vrazovih poslovimo, ter idemo k Škrjančevim domú.

(Dalje prih.)

O našej zemlji.

Dr. Križan.

(Konec.)

Kak hitro se solnce za gore skrije, nastane mrak, in traje, dokler se brez svečne luči v izbi lahko vidi; to pa se dogodi, kak hitro solnce do 6° pod obzorje zajde. Taj mrak se imenuje državljanski. Ali znanost ima svoj posamezni mrak, kateri se zvezdoslovni imenuje, kateri do tedaj trpi, da zadnja svetloba na zapadnem nebu ne izgine. To pa je navadno tedaj, ko je že solnce 16° ali pa 18° pod obzorje zašlo.

Mrak ne trpi na vseh krajih zemeljskega površja enako dolgo, in to zatega del ne, ker solnce v raznih pokrajinah zemlje ne zahaja v enakem času pod 16° ali 18° obzorja. Čem je tedaj daljša pot solnea, tem kesneje zajde pod 16° ali 18° obzorja in tem delj mrak trpi. Na poludnevniku je zatorej mrak najkrajši, prema skrajnikoma pa vse delji. V nekterih pokrajinah v stanovitnem (gotovem) času, kakor na mestih

50° severne širine 1. rožnika vsakega leta ne zajde solnce tudi ne pod 18°; zatorej tam neima taj čas noči, ampak ne-pretrgani mrak do drugega dne. Ali obstoj mraka ne odvisi samo od nižave solnea, ampak tudi od čistote in prozornosti zraka. Čem je namreč zrak čistejši in prozornejši, tem krajše mrak trpi.

Pri solnčnem zahodu spazimo kmalu na izhodnem nebu temno-sivi odsek, kateri nije nič drugo kakor senca naše zemlje, in to je prvi sled mraka.

Najsajnejše prikazni svitlobe v zraku so brez dvombe juterna in večerna zarja (zora). Ako primerjamo njih lepoto in sjajnost, prepričamo se, da je večerno rumenilo obično (navadno) od juterne zarje veličastnejše. Ono prikazuje se pri temno-modrem nebu, ko se gdegde oblaki nahajajo v največej jasnosti. Ker pa te prikazni vsaki pozna, zatorej jih ne bomo tukaj natenje opisovali, ampak preidemo na vzroke njihove.

Forbes je prvi trdil, da so tem prikaznim vodeni hlapi v zraku nahajajoči se vzrok, in ravno to uče nas tudi poskusi v taj namen narejeni. Vodene sape niso povsod v zraku enako goste, ampak so v gornjih skladbah zraka najredkejše, prema doli pa čem dalje gostejše. Pa ravno zato je zrak v gornjih skladbah prezornejši, kakor v dolnjih. Ako prelazi solučna svitloba kroz tako razno goste vodene sape, te se one tudi v raznej meri popijajo, in to tako, da redkejše ali drobnejše vodene sape več rdečih žarov solnčne svitlobe popijajo; gostejše vodene sape pa nasproti več modrih žarov vpijajo, med tem ko rdeče propuščajo. Ravno zategadel vidimo megle v vseh skladbah nahajajoče se v rdečej boji. V raznih bojah spazili bomo megle tedaj, ko se one v raznih višavah nahajajo. Ako se prikaže zarja z rdečimi oblaki, tedaj védimo, da je zrak na izhodnem nebu vodenimi sapami napolnjen, tedaj gotovi dež pričakujmo; lepo in jasno večerno rumenilo pak nam lepo vreme naznaja. Ali razve goščave vodenih parov ima na omenjene prikazni tudi dolgost pota solnčnih trakov imeniten vpliv. Zrak namreč tem več solnčnih trakov vpija, čem je gostejši in čem daljši je pot, kateri imajo solnčni traki prevaliti; pot pa je tem daljši, čem bolj se solnce obzorju približuje. Vodene sape tedaj pri solnčnem zahodu postopno tem več in več solnčnih trakov vpijajo, čem je solnce bliže obzorju, dok zadnjič samo rdeči, narančni in zeleno-žolti trakovi ne ostanejo.

Gori smo uže omenili, da je večerno rumenilo sjajnije od jutrne zarje. Tudi ta prikazen ima svoj vzrok v vodenih sapah zraka. Pred vzhodom solnea namreč se ne nahaja toliko vodenih parov, kakor pri zahodu. In ravno zategadel se v tropičnih krajih te prikazni slabo prikazujejo, ali pa čisto izostajo.

Mnogokrat lahko opazimo okoli solnea in vekših zvezd jasen obod, kateri se imenuje kolobar. Ta prikazen ima svoj vzrok v ogibu*) svitlobe. Taj ogib svitlobe stvarja pa se v zraku tedaj, kedar so vodeni pari v zraku tako med seboj zedinjeni, da med njimi svitloba lahko prolazi. Čem več nastanejo vodeni pari, tem manjši je kolobar. Ako so vodeni pari enaki, tedaj ima kolobar stanovitno bojo, ako pa

*) Ako se svitloba skozi razpok v temno izbo propušča tako, da ona lahko na steno pada, tedaj je rasvetljeni del stene dosta širši, kakor razpok sam; taj oklon svitlobe od mera prave črte imenuje se „ogib.“

so neenaki, tedaj pride ena boja na drugo v kolobar, in on se nam brez boje prikazuje.

V časih opazimo, da skozi kolobar solnea ali pa meseca bel, svetel in vodoraven obod ide, in je na tistih mestih, kjer se s kolobarom seče, tako sjajen, da se nam zdi, da se tam solnce ali mesec nahaja; in ravno zategadel se taj prikazek imenuje „slepo solnce“, ali pa „slepi mesec.“ Tudi taj prikazek svitlobe uzrokuje ogib svitlobe na vodenih parih. —

Naše poznanje zemlje pa je vender le enostransko, ker mi bi se morali tudi v notranjost zemlje podati in njene tvorbe razlagati. Tudi bi morali o tleh in različnem zemljišču govoriti, ako bi se vsestranski z zemljo opoznati želeli. No poslednje ni bil naš namen; zato naj se zadovolji samo z gore povedanim.

Gustav Vaza.

(Med letom 1490 do 1560.)

Spisal Fr. Jaroslav.

Švedska je že skoraj polnih sto let zdihovala v danskem robstvu, in Švedi so se neprestano nadejali, da jim hoče posijati solnce svobode, da zopet zadobodo nekdanjo svojo samostalnost. Vsi Švedi brez razločka od najsiromašnejšega seljaka do najpremožnejšega vlastelina bili so navdušeni želje: stresti s sebe gospodarstvo tujca, ki jim je ukljubi obstoječim dogovorom odvzel vso neodvisnost, strgal vse pravice, ki je iz svobodnega naroda učinil platežne robotnike. Švedi so več potov poskušali osvoboditi se danske nadvlade, in ti poskusi bili so povod mnogobrojnim vojskam, katere so imeli med seboj Švedi in Danci. Če tudi so izgubili Švedi bitvo, ipak so se pripravljali zopet takoj na nove odpore, in tako neprestano bojevaje s svojimi tlačitelji kazali jasno, da imajo dovolj moči v sebi, končno priboriti si svobodo.

Po dolgoletnih borbah bila je sreča Švedom vsaj toliko mila, da so se osvobodili tujega gospodstva. Osvoboditelj Švedov pa je bil Gustav Vaza.

Kristijan II., kralj danski, je po dolgoletnih borbah se porazumil s Švedi, da so ga priznali za svojega kralja, a tako da se pretrga medsebojno neprijateljstvo. Kristijan je obetal čuvati in braniti prava švedskega naroda. L. 1520 pride v Stockholm, prestolno mesto Švedske, in je bil tu venčan za kralja. Kristijan pa nij bil mož beseda; prelomil je vse storjene pogodbe. Vse znamenitejše velikaše švedske, o katerih je sumil, da mu utegnejo kedaj nevarni postati, dal je takoj po venčanju umoriti; mnoge je tudi poslal v zapor v danske gradove in mesta, mnogim je vzel imetja, vsakemu pa dal glavo sneti, ki je količkaj poskušal protiviti se izdanim ukazom. Strah in groza obsla sta vso Švedijo; vsa varnost življenja je izginila, vsaki se je bal za glavo, mené: o prvej priliki moreš i ti priti na vrsto. Mnogi znameniti Švedi, da se rešijo danskega preganjanja, razkropili so se po selih in gozdih, da tamo pričakajo časov, ko bodo mogli svobodneje dihati.

Med ostalimi znamenitimi Švedi, kateri so se tako na samem stikali, bil je tudi Gustav Vaza, ki je on čas živel v mestu Rafnös. Bil je potomec stare kraljeve rodovine švedske,

dobro vedéč, da ga okrutni Kristijan, ako le za-nj zvé, gotovo ne pusti pri miru. Zato pobegne v oni predel dežele, kamor danske čete niso še bile prodrle. Gustav Vaza narodil se je l. 1480; oča mu je bil Erich Johanson, katerega je Kristijan II. brž po svojem venčanju dal pogubiti. Ko je Kristijan II. po izvršenih borbah s Švedi se bil pomiril, iskal je neki pot talnikov (porokov), da bi skozi Švedsko mirno potovati mogel. Med temi talniki bil je tudi mladi Gustav, katerega je Kristijan II. zaprl v danski grad Kalloe, da-si je pri sprejemanju talnikov obetal bil, da jih hoče brez žaljenja poslati domov. Ali Gustavu se je posrečilo, svoje čuvarje preslepiti ter iz svojega zapora kot seljak preoblečen pobegniti. Dva dni je hodil po neznanih mu krajih, tretji dan pa dospel v mesto Flensburg. Na potu sreča nemške kupce, kateri so goveda na Danskem nakupljevali in se domov v Ljubek povračali. Te poprosi, da mu dovolijo, kot govedarju pridružiti se njim. Po dolgi prošnji sprejme ga neki trgovec v svoje društvo in Gustav tako dospe v Ljubek. On se je nadejal, da bode varen v Ljubeku, kajti znano mu je bilo, da so Danci mrzeli na Ljubečane, kateri se jih niso bali, imajoč močnih zaveznikov po nemških mestih. Gustav se zbog tega razodene mestnemu starištvu in ga prosi obrambe proti Kristijanu. Kmalu potem pride v Ljubek tudi ujec njegov, Banner, ki je Kristijanu prilizovaje se zagotavljal, da hoče Gustava pripeljati na Švedsko, in je zato delal na to pri Ljubečanih, da mu izdajo njegovega sorodnika. Ob enem prinesel je od Kristijana na Ljubečane pismo, v katerem je Kristijan zahteval od starištva, da mu izda Gustava Vazo.

Mestni očetje se silno prestrašijo prvi hip, tako da so že hoteli Gustava izdati, ali pogumni župan Brem opomni svétnike, da bi bilo njih mestu na sramoto splašiti se in iz strahu izdati begunca, ki je došel z največim zaupanjem v njih varstvo. Dokazuje, da jim je sveta dolžnost ne samo ne izdati Gustava, nego celo na pomoč mu priti z novci, orožjem, ladijami in vojniki, da neprijatelje svoje domovine potolče. Te besede so pomogle. Starištvu je odbilo Kristijanovo zahtevanje, Gustavu pa je dalo skrivaj dovolj pomoči takó da je mogel l. 1520 na trgovinske ladiji odpluti v Švedijo. Došedši v svojo domovino napoti se Gustav v mesto Kolmar, kojega Danci niso še bili posedli. Tu se mestjanom naznani in pozove kolmarsko posadko, da mu pomore otresti danski jarem. A njegove besede bile so brezuspešne; kajti načelnik trdnjave bil je nakanil mesto Dancem predati ter je samo še čakal ugodne prilike k temu; nemški najemniki pa, kateri so tedaj nastanjeni bili v Kolmaru, pretili so Gustavu, da ga ubijejo ali pa Kristijanu izdajo, ako pri priči ne zapusti mesta in okolice. Ranjen v domoljubnem sreču zapusti Gustav Kolmar, kjer se je nadejal rešitve sebi in domovini, postane znova bedni prognanee, in stoprav po dolgotrajnem skrivanju prispe do sreče, da ubeži v mesto Rafnös, kjer je hotel ogniti se ogledušnemu iskanju svojih neprijateljev.

V Rafnösu zvé Gustav, da je Kristijan v Stockholmu dal pobiti vse najznamenitejše Švede, in da je pogubljen bil tudi oča njegov in vsi njegovi prijatelji. Tudi je zvedel, da je Dancem znano, da on biva na Švedskem, da ga skrbno iščejo, in da mnogo novcev obetajo onemu, ki bi ga jim izdal. Gustav razvidi, da ni varen v Rafnösu; zato z nova začne begati, da se tako umakne svojemu sovražniku. On

sklene dalje iti proti severu in tam iskati zavetja v sredini junaških severnih Švedov, kateri so se s svojim junaštvom, zvestobo, poštenjem in ljubeznijo do svobode že od nekdaj odlikovali. Pot proti severu bil je dolg in nevaren. Danci so vse navzkrižem po potih in stezah lazili in iskali nedolžnih žrtev. Z ednim služabnikom krene Gustav na pot, pa tudi ta edini služabnik se mu zneveri in pobegnivši odnese mu vso prtljago z novci in dragocenostmi. Zapuščen od vseh in čisto tuj v neznanem kraju, okrožen od okrutnih zasledovalcev, bil je Gustav v največji pogibelji. A junaški njegov duh ni obupal. Odjaše konja, ki je ves spehan se zgrudil na tla, ter ga s tovorom vred pusti sredi pota ležati. S tem je hotel premotiti svoje zaslednike, da bi menili, da je on poginil. Potem se preobleče v obleko delavca, si pristriže lasi, si natakne na glavo mal okrogel klobuk, in tako kot delavec nadaljuje svoj pot. Več duij se je po gozdih stikal brez novcev in tovarišev, zapuščen od vseh, in skoro brez sleherne nadeje na rešitev. Nekaj časa delal je v rudnikih, ali sprevidevši, da podzemeljsko življenje ni za-nj, zapusti rude in zopet začne bloditi ter v krvavem znoju iskati si vsakdanjega kruha. Pri nekem plemiču se ponudi za mlateca, ali delavci so pri tej priči spoznali, da ni navadni delavec, povejo to svojemu gospodarju, ki Gustava pokliče k sebi in ta ga spozna na mah, ker sta nekdaj skupaj se šolala v Upsali. Vendar ga nij obdržal pri sebi, boje se osvete okrutnega Kristijana. Gustav bil je primoran zopet bloditi dalje po svetu. —

(Konec prih.)

Drobnosti.

Posebnosti nekotjih slavnih mož.

M. N.

Ivan Sigmund Popovič, rojen 9. febr. 1705 v Arclinu v Vojniškej fari pri Celju, profesor nemščine na Bečkem vseučilišču, ud cesarske akademije naravoslovcev in še drugih domačih in inostranih družtev, prebil je zadnja svoja leta v Berchtholtsdorfu pri Beču. Jegovo največe veselje bilo je nabiranje bilja (zelišč). Plazil je po grmovju in lesovju, hodil po hribih i poljih s cilindrom na glavi i s košem na hrhtu. Kar ni šlo v koš, viselo mu je iz razuih žepov. V njegovej sobi bilo je vse polno strupenih i nestrupenih, subih i gnjilih, dišečih i smrdljivih, cvetočih i necvetočih zelišč. Kedar ni nabiral, kahal je v malih i velikih piskrih. Bližnji sosedi so ga stranski pogledovali mené, da je čarovnik. Nagrobni napis si je sam omislil z besedami: „Quid Popovicii fuit.“

Abbe Lacaille, slaven astronom, znašel je posebne vilice, v koje je vtikal svojo glavo, da bi tem laglje opazoval zvezdato nebo. Poznal je le dva huda sovražnika, kakor je sam pravil, spanje in megle.

O Newton-u pripoveduje se, da je bil s prva jako len i zanikarn učeneec, ki je sedel vedno mej najposlednejšimi, dok ga neki deček, ki je pred njim sedel, dregne prav hudo med rebra. Iz gole osvete postal je mladi Isaak na enkrat tako marljiv, da je v kratkem sedel pred svojim strahovalcem i prvi bil med vsemi sošolci.

Dr. E. H. COSTA

je 28. januarja t. l. umrl v Ljubljani, po daljšej bolezni. Bil je leta 1830 v Ljubljani rojen. Dr. Costa zavzimal je mnogo častnih mest v svojej domovini in se ima najvišim dostojanstvenikom slovenskim prištevati. Bil je doktor prava in modroslovja, odvetnik, bivši župan ljubljanskega mesta, deželski poslanec in odbornik, predsednik Matice, podpredsednik banke Slovenije, podpredsednik čitalnice ljubljanske, bivši načelnik Sokola, ud premnogih drugih družtev, nosec Franc-Josipovega, guadelupskega in papeškega reda i. t. d. Bil je izvrsten podpiratelj domače književnosti, neutrudljiv delavec, znamenit pravdni zastopnik, jako obširno in temeljito izobraženi učenjak. V njem je izgubila kranjska dežela močnega podpiratelja obrazovanosti in učenosti, izvrstno delavno moč, celega moža. Isto tako narod slovenski mogočnega zavetnika in zagovornika.

Večnaja jemu pamjat!

Listnica. F. R. „Osveta“ je dobro rimana, a poezija nij. Konstatiranje istinske (ali istini podobne) dogodbe samo na sebi šče nij poezija; da bode to, potrebuje več. Dobre pesnike — n. p. Preširna — čitajte, pak se vprašajte, zakaj njih pesni ugajajo. — G. dr. Heiss: Pod Vašim sedanjim adresom (Hernals, Martinsgasse) pošilja nam pošta jiste nazaj. — G. Nem—é Avg.: Mi smo. kakor za gotovo vemo, vse liste redno pošiljali, torej je pomota v Gradcu. — G. Poznik Radiv.: Od tod je šlo vse redno, kakor za gotovo vemo; torej je pomota na sl. ljubljanskej pošti. — Prosimo gg. naročnike za naznanjenje vsakoršnih napak pri poštah; mi vemo, kamo se imamo pritožiti.

Za prilogo „Zori“, koja bode obstajala v posebnem književnem delu, potrebujemo šče nekoliko spisov (zabavnih kakor podučnih). Zató se obračamo do gg. pisateljev s prošnjo, naj nam izvolijo dotičnih spisovnih prineskov vsaj do sredine meseca marca poslati, ker ondaj kanimo z uredovanjem in natiskom te priloge pričeti.

Uredništvo „Zore“.

Naznanilo in zahvala.

Za mojega nepozabljivega brata grobni monument so mi darili svoje doneske naslednji gospodje, gospé in gospodičine:

Gospá Marija Kozlarjeva 20 gld., Gospod Viljem Pfeifer, državni poslanec 10 gld. 60 kr., g. Josip Stritar 10 gld., g. X. Y. 10 gld., gg. profesorji ljublj. gimnazije in gosp. vodja 9 gld., g. dr. J. R. Razlag je nabral 7 gld., sl. vredništvo „Besednikovo“ je nabralo 7 gld., g. Ivan Rozman, kaplan 6 gld., gsp. Lujiza Pesjak-ova 5 gld., gospica Franjica Malinščak-ova 5 gld., g. dr. E. H. Costa, odvetnik 5 gld., g. Karol Dežnan 5 gld., g. Luka Gradišar 5 gld., g. Valentin Krisper, posestnik 5 gld. g., Gustav Köstl, župnik 5 gld., g. dr. Friderik Keesbacher 4 gld. gospica Pavlina Vranič-ova 3 gld., g. Josip Hauffen, stud. jur. 3 gld., g. dr. Gregor Krek, univerzni profesor v Gradcu 3 gld., g. Franjo Kandernal, gimn. profesor v Trsti 3 gld., g. Janko Pajk, urednik „Zóre“ 3 gld., g. Josip Noll, tajnik dram. društva 2 gld., gsp. Franjica Rudo-va 2 gld., gospica Lucinika Kraljič-eva 2 gld., gospica Roza Polegek-ova 2 gld., g. Josip Marn, gimn. prof. 2 gld., g. Pet. Grasseli, posestnik 2 gld., g. Josip Pfeilschmied 2 gld. 20 kr., g. Viktor Eržen, gimnazijec 1 gld. 50 kr., g. Ivan Šolar, dež. šolski nadzornik 1 gld. 20 kr., g. Ivan Babšek 1 gld., g. Šimen Jan, župnik 1 gld., g. Rudolf Endlihar, uradnik pri c. k. dež. vladi 1 gld., g. Gregor Tušek, posestnik v Železnikih 1 gld. in g. Matej Meršol, korar 1 gld. Skupaj: 155 gld. 50 kr.

Monument, 4' dolg in 2' širok, izdelan iz nabrezinskega marmelja in olepšan s pesnikovo iz kararskega marmelja en relief izsekano podobno uže stoji od 30. oktobra l. l., tedaj je blagi namén, iz katerega so mi plemeniti čestilci in čestilke ranjkega brata poklanjali svoje doneske, dosežen. Kakó sem porabil denár, mogó izprevideti blagi darilci in darilke iz naslednjega računa:

Za monument gosp. Fr. Zajcu, akad. kiparju 110 gld., za odkup 1 □° zemlje v last 30 gld., za ekshumacijo iz prejšnjega gróba 5 gld. za koleke na dotično prošnjo do sl. c. kr. vlade, in za dvakratno popravo gróba in obsajenje zimzelenom 3 gld., za dovoljenje, da se je smel uzidati monument v zid 5 gld. in za cinkasto strešico nad spominek 2 gld. 50 kr. Skupaj: 155 gld. 50 kr.

Spominek toraj stoji in v svoje matere, sestre in v svojem imenu izrekam vsem vrlim domorodcem in domorodkinjam še jedenkrat iskreno zahvalo, ker so takó dobrotno pripomogli k izvršitvi te namére, baš takó pak tudi gospodom slušateljem ljublj. višje gimnazije, kateri so bili odkritje spominka poslavili z izbornim govorom in petjem.

V Ljubljani 31. januarija 1875.

Jos. Cimperman.